

काम अत्यंत चांगल्या पद्धतीने व प्रभावी होऊ शकेल. अशाच पद्धतीने इलेक्ट्रीक मोटार दुरुस्ती, अवजारे दुरुस्ती, वाहतूक इत्यादी अनेक गोष्टी करणे सहज शक्य आहे.

शेतटी प्रश्न उरतो, तो शेतकऱ्यांच्या समुदायाच्या सामाजिक स्थितीबाबत. माझ्या दृष्टिकोनातून तो अत्यंत महत्त्वाचा भाग आहे. सध्या संपूर्ण जग आणि विविध क्षेत्रे अत्यंत गतीने पुढे जात आहेत. त्यात नवनीवन संशोधनाची आणि सुधारणांची भर पडून अल्पावधीत प्रगती होताना दिसत आहे. त्यामुळे अशा क्षेत्रांतील कार्यरत शृंखलेतील प्रत्येकास स्वतःची एक अशी सामाजिक प्रतिष्ठा निर्माण झाल्याचे चित्र आपणास दिसते; परंतु शेतीसारख्या मूलभूत क्षेत्रातील संशोधनाचा आणि पर्यायाने प्रगतीचा वेग या क्षेत्रातील मानव निर्मित आणि नैसर्गिक या दोन्ही बाबींवरील परावलंबतेमुळे इतर क्षेत्रांच्या तुलनेने कमी आहे; ही वस्तुस्थिती आहे. त्यामुळे शेतीशी संबंधित प्रत्येक घटकांना इतर क्षेत्रांच्या तुलनेत सामाजिक प्रतिष्ठा कमी असल्याचा अनुभव आहे. याचे एकच उदाहरण मी देईन आणि ते म्हणजे एक-दोन महिन्यांपूर्वी शेती करणाऱ्या तरुणांना मुली लग्नास नकार देतात, याबाबत दैनिक सकाळ मध्ये छापून आलेले वृत्त. शेतकऱ्यांसंबंधी निर्माण होणारे असे सामाजिक प्रश्न मनाला

वेदना करतात. देशाच्या अन्नसुरक्षिततेसाठी अनिश्चिततेच्या वातावरणात उभे आयुष्य घालविणाऱ्या शेतकऱ्यांचे समाजावर खूप मोठे ऋण आहे. त्या ऋणाची उतराई होण्यासाठी अडचणीच्या काळात शेतकऱ्यांना मदत करून त्यांना प्रतिष्ठा व बळ देण्याची समाजाची जबाबदारी आहे.

शेतकऱ्यांत एकी होणे, त्यातून सामाजिक प्रतिष्ठा निर्माण होऊन सशक्त व सक्षम समाज निर्माण करण्याची शक्ती गटशेतीमध्ये आहे. सहकाराचा मंत्र हा काही महाराष्ट्रास नवीन नाही; तथापि बदलत्या परिस्थितीत त्याच मूलभूत संकल्पनेतून गटशेती यशस्वी होऊ शकेल, याचा मला ठाम विश्वास आहे. म्हणून गटशेती ही एक चळवळ होण्याची आणि ती पुढे नेण्यासाठी समाज आणि शासन यांनी सकारात्मक पावले उचलण्याची गरज आहे. शेतकऱ्यांनी उत्पादित केलेल्या मालास वाजवी किंमत मिळण्याची परिस्थिती निर्माण केल्यास शेतकऱ्यांना अधिक उत्पादन मिळून त्यांचे जीवनमान निश्चितपणे सुधारेल. शेतीतील उत्पादन खर्च कमी करणे, तंत्रज्ञानाचा एकत्रित प्रचार व वापर करणे, मालाची गुणवत्ता व शाश्वत उत्पन्न यासाठी गटशेती शेतकऱ्यांना वरदान ठरणार आहे.



शेतकरी बांधवांना आवाहन

रब्बी हंगाम बीजप्रक्रिया मोहीम
२०१० - २०११

बियाणे हा शेतीमधला पहिला प्रमुख घटक

आहे. बीजापासून वनस्पतीची पैदास होते. त्यामुळे उत्तम उगवण शक्ती असलेले, चांगल्या प्रतीचे, सुधारित व कीड/रोगांपासून मुक्त असलेल्या बियाण्यांस बाजारात मागणी असते. पिकामध्ये रोगाची निर्मिती सर्वसाधारणपणे बीजामार्फत, जमिनीमार्फत व हवेमार्फत होत असते.

बीजामार्फत अनेक हानिकारक रोगजंतूंचा प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्षरित्या प्रसार होतो. याद्वारे होणाऱ्या रोगांमुळे रोपांची प्रत खालावते, अंकुरण क्षमता कमी होते, दुय्यम रोगांचा फैलाव होण्यास मदत होते, तसेच रोगट बियाण्यांमुळे धान्याची प्रत खालावते; परिणामी उत्पादनात घट होते. त्यामुळे नुकसानीची पातळी वाढते. पीक संरक्षणाचा खर्च वाढतो. अशा वेळेस बियाण्यांवाटे प्रसार होणाऱ्या रोगांचा बंदोबस्त करण्यासाठी वेळीच उपाययोजना करणे महत्त्वाचे आहे.

बियाण्यांद्वारे उद्भवणाऱ्या रोगांच्या नियंत्रणासाठी बीजप्रक्रिया हा कमी खर्चाचा व सोपा उत्तम उपाय आहे.



पांडुरंग वाठारकर

प्रभारी आयुक्त कृषी

'शुद्ध बीजापोटी, फळे रसाळ गोंमटी' या तुकाराम महाराजांच्या उक्तीप्रमाणे जर बियाणे उत्तम प्रतीचे असेल, तर त्यापासून मिळणारे उत्पादन चांगल्या गुणवत्तेचे असणार आहे. तसेच जसे लहान बालकांना पोलिओ रोगापासून संरक्षण देण्यासाठी पोलिओ डोस दिला जातो, त्याचप्रमाणे बियाण्याला विविध कीड/रोगांपासून

वाचविण्यासाठी बीजप्रक्रिया करण्याची गरज आहे. यासाठी कृषी विभागामार्फत रब्बी हंगाम बीजप्रक्रिया मोहीम राबविण्यात येत आहे, या मोहिमेअंतर्गत कोणतेही बियाणे बीजप्रक्रिया केल्याशिवाय पेरले जाणार नाही; असा संकल्प करून घेण्यासाठी मोठ्या प्रमाणात प्रचार आणि प्रशिक्षणाचे कार्यक्रम राबविले जाणार आहेत.

शेतकरी बांधवांना आवाहन करण्यात येते की, आपल्या नजीकच्या कृषी कार्यालयात जाऊन रब्बी हंगामातील पिकांसाठी बीजप्रक्रियेबद्दल सविस्तर माहिती घ्यावी; तसेच आपले बियाणे बीजप्रक्रिया केल्याशिवाय शेतात पेरू नये. शेतकऱ्यांसाठी असलेल्या 'किसान कॉल सेंटर'च्या १८००-१८०१५११ दूरध्वनी नंबरवर निःशुल्क संपर्क साधून बीजप्रक्रियेबाबत माहिती घ्यावी.

